

รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนโรงเรียนบ้านน้ำเลียง*

A SCHOOL-BASED INTERNAL SUPERVISION MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENT LEARNING QUALITY AT BANNAMLIANG SCHOOL

สาธิน ปวนคำมา

Sathin Puankamma

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2

Nan Primary Educational Service Area Office 2, Thailand

Corresponding Author's Email: sathinp8261@gmail.com

วันที่รับบทความ : 8 เมษายน 2026; วันที่แก้ไขบทความ 20 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 22 เมษายน 2569

Received 8 April 2026; Revised 20 April 2026; Accepted 22 April 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง 2) เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง 4) เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง เป็นการวิจัยและพัฒนา เก็บข้อมูลกับคณะครู

Citation:

* สาธิน ปวนคำมา. (2569). รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านน้ำเลียง. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(4), 1036-1060.

Sathin Puankamma. (2026). A School-Based Internal Supervision Model For The Development Of Student Learning Quality At Bannamliang School. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(4), 1036-1060.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

และนักเรียน ปีการศึกษา 2567 ประกอบด้วย คณะครู จำนวน 16 คน นักเรียนจำนวน 141 คน รวมจำนวน 157 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 6 ส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบหลัก 4) กระบวนการดำเนินงาน 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ สภาพและความต้องการ สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับ น้อย ($\mu = 2.39$, $\sigma = 0.580$) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.48$) โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) สูงถึง 0.97 สะท้อนถึงช่องว่างเชิงคุณภาพที่ต้องเร่งพัฒนา แนวทางการพัฒนา เน้นการสร้างระบบนิเทศแบบ "กัลยาณมิตร" ผ่านกระบวนการ PLC ยกระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ที่เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมเชิงคุณภาพจากทุกภาคส่วน

2) ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง ลักษณะของรูปแบบพัฒนาขึ้นภายใต้วงจร SBM-SUPERVISION Cycle 5 ขั้นตอน คือ (1) วิเคราะห์บริบทและวางแผน (2) มีส่วนร่วมและกำหนดบทบาท (3) ดำเนินการนิเทศและพัฒนาการเรียนรู้ (4) ติดตาม ประเมิน และสะท้อนผล และ (5) ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กลไกการขับเคลื่อนเชื่อมโยง 3 ระบบหลัก คือ ระบบการนิเทศภายใน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและคุณภาพผู้เรียนแบบองค์รวม (5 ด้าน) โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนทั้งในระดับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และการเป็นต้นแบบ (Best Practice) การรับรองรูปแบบผลการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ารูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.67$, $\sigma = .460$) โดยเน้นย้ำความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นเงื่อนไขสำคัญสู่ความสำเร็จ

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง ด้านผลสำเร็จ(Output) ด้านการนิเทศและการบริหาร

พบว่า การนิเทศภายในและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.70$, $\sigma = .458$) และ ($\mu = 4.71$, $\sigma = .452$) ตามลำดับ ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกระดับชั้น (ป.1-ม.3) ส่วนใหญ่สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะกลุ่มสาระสุขศึกษาพลศึกษา และศิลปะ ขณะที่ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญ และทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน นักเรียนมีผลการประเมินในระดับดีขึ้นไปสูงกว่าค่าเป้าหมายร้อยละ 80 ในทุกด้าน (อยู่ในช่วงร้อยละ 80.00–97.47) นอกจากนี้ นักเรียนร้อยละ 94.11 มีพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสุขภาวะในระดับดีขึ้นไปผลลัพธ์ (Outcome) พบว่า ความสำเร็จของบุคคลและองค์กร นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันในระดับเขตพื้นที่การศึกษาร้อยละ 86.04 คณะครูร้อยละ 86.25 มีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับสูง และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติร้อยละ 91.48 ขณะที่สถานศึกษามีความโดดเด่นในการได้รับรางวัลระดับชาติครบถ้วนตามที่เสนอผลงาน (ร้อยละ 100) การเป็นต้นแบบ โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาจนเป็นต้นแบบแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยมีหน่วยงานและสถานศึกษาเข้ามาศึกษาดูงานด้านการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) รวมทั้งสิ้น 15 หน่วยงาน

4) ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ผลการประเมินตามความคิดเห็นของคณะครู พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.71$, $\sigma = .442$) โดยรูปแบบมีความโดดเด่นอย่างยิ่งในด้านกระบวนการดำเนินงาน (SBM–SUPERVISION Cycle) โดยเฉพาะขั้นตอนการติดตาม ประเมิน และสะท้อนผลที่ชัดเจนช่วยให้ระบบการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตลอดจนช่วยให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้านความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ผลการประเมินความพึงพอใจของคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = .430) โดยมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านพัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีความเป็นระบบและต่อเนื่อง นอกจากนี้ รูปแบบยังส่งเสริมบรรยากาศการทำงานแบบกัลยาณมิตร สร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, การนิเทศภายใน, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

This research article aimed to achieve four primary objectives: 1) to investigate the components, current conditions, desirable conditions, needs, and development guidelines for school-based internal supervision aimed at enhancing student quality at Ban Nam Liang School; 2) to develop a model of school-based internal supervision for student quality development; 3) to study the results of implementing the developed model; and 4) to evaluate the model's effectiveness. Utilizing a Research and Development (R&D) methodology, data were collected during the 2024 academic year from a sample of 16 teachers and 141 students, totaling 157 participants. Data analysis was conducted using mean (μ), standard deviation (σ), and percentage.

The research findings are as follows:

1) Study of Model Components and Current Conditions:

The school-based internal supervision model comprises six essential components: 1) principles and fundamental concepts, 2) objectives, 3) core elements, 4) operational processes, 5) evaluation, and 6) conditions for success. Regarding conditions and needs, the current state of internal supervision was found to be at a low level ($\mu = 2.39$, $\sigma = 0.580$), while the desirable state was at the highest level ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.48$). The Priority Needs Index (PNI) was high at 0.97, indicating a significant quality gap requiring urgent development. Proposed guidelines emphasize creating a "Friendly Supervision" system through Professional Learning Communities (PLC), enhancing Active Learning, and implementing School-Based Management (SBM) focused on decentralization and qualitative participation.

2) Development of the Supervision Model:

The model, characterized by the SBM–SUPERVISION Cycle, consists of five stages: (1) Contextual Analysis and Planning, (2) Participation and Role Identification, (3) Implementation of Supervision and Learning Development, (4) Monitoring, Evaluation, and Reflection, and (5) Continuous Improvement and Development. The driving mechanism integrates three core systems: internal supervision, school-based management, and holistic student quality (across five domains). Success indicators are clearly defined at both the Output level (e.g., higher academic achievement) and the Outcome level (e.g., Best Practice status). Model validation by experts indicated that the model's accuracy, appropriateness, and feasibility were at the highest level ($\mu = 4.67$, $\sigma = .460$), emphasizing transformational leadership and a learning organizational culture as critical success factors.

3) Implementation Results:

Outputs: Internal supervision and school-based management were overall at the highest level ($\mu = 4.70$, $\sigma = .458$), ($\mu = 4.71$, $\sigma = .452$) respectively). Regarding student quality, academic achievement across all grade levels (Grades 1–9) mostly exceeded established targets, particularly in Health and Physical Education, and Arts. Furthermore, students' desirable characteristics, core competencies, and reading, analytical thinking, and writing skills reached "Good" levels or higher, exceeding the 80% target (ranging from 80.00% to 97.47%). Additionally, 94.11% of students demonstrated development in social, emotional, and physical well-being at a "Good" level or higher.

Outcomes: For individual and organizational success, 86.04% of participating students received awards at the educational service area level. Teachers demonstrated high-level instructional skills (86.25% passing rate) and 91.48% received honorary awards. Notably, the school achieved a 100% success rate for national-level awards submitted. Furthermore, the school successfully

established itself as a Best Practice model, hosting study visits from 15 organizations focusing on internal supervision and Active Learning.

4) Model Evaluation:

Utility: Teachers' perceptions of the model's utility were at the highest level ($\mu = 4.71$, $\sigma = .442$). The model was particularly distinguished by its SBM–SUPERVISION Cycle, specifically the clear monitoring, evaluation, and reflection stages. This enhanced the efficiency of the internal supervision system, promoted decentralization, and empowered teachers to design learning experiences aligned with student potential.

Satisfaction: The overall satisfaction of teachers, the basic education school board, and parents was at the highest level ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = .430). The highest satisfaction was reported regarding the improvement of students' desirable characteristics and the school's systematic, continuous operations. The model also fostered a supportive working atmosphere and strong school-community collaboration, leading to increased trust and confidence in the school's ability to provide sustainable quality education.

Keywords: School-Based Management (SBM), Internal Supervision, Student Learning Quality

บทนำ

จากบริบทเชิงนโยบายและกฎหมายด้านการศึกษา อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ล้วนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านบนพื้นฐานของคุณภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ขณะเดียวกันทิศทางการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี การนิเทศภายในจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ โดย

เน้นการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนาทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างกระบวนการบริหาร การจัดการเรียนรู้ และการนิเทศในลักษณะเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงาน รวมถึง การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการพัฒนา ดังนั้น การนิเทศภายใน จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งสนับสนุนและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวคิดการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดย กนกวรรณ อุทยานิน (2566) เสนอว่าการนิเทศควรดำเนินการเป็นกระบวนการ 5 ขั้นตอน อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการเผยแพร่ผล ขณะที่ศิริดา พิริยะชัยวรกุล (2561) ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศควรยึดแนวคิดเชิงระบบที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต Alkaabi & Almaamari (2020) เน้นว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ และต่อเนื่องเป็นหัวใจสำคัญของการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อย่างตรงจุด ขณะที่ U-Sayee (2021) พบว่าการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยบทบาทเชิงรุกของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของครู และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยจำนวนมากสะท้อนปัญหาการนิเทศที่ยังเน้นการตรวจสอบมากกว่าการพัฒนา ขาดความต่อเนื่อง และขาดการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ไม่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ การใช้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีคุณภาพ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพครู ผู้บริหาร และผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

จากผลการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านน้ำเลียง (SAR) ปีการศึกษา 2566 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ในหลายรายวิชายังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยหรือไม่สม่ำเสมอ สะท้อนถึงช่องว่างระหว่างผลการดำเนินงานกับเป้าหมายเชิงคุณภาพของสถานศึกษา เมื่อวิเคราะห์สาเหตุพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ เนื่องจากขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(Active Learning) และยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการคิดวิเคราะห์ การลงมือปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แม้ว่าผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาจะอยู่ในระดับดีเลิศ แต่ยังไม่สามารถสะท้อนคุณภาพการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องยกระดับระบบการบริหารจัดการและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการพัฒนาครูและการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการนิเทศภายใน มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการวางแผน ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลร่วมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

จากบริบทเชิงนโยบายและกฎหมายด้านการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ควบคู่กับทิศทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 ที่เน้นมาตรฐานสากลและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่ต้องการผู้เรียน ที่มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านน้ำเลียง (SAR) ปีการศึกษา 2566 ชี้ให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย และการจัดการเรียนรู้ของครู ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างผลการดำเนินงานกับเป้าหมายเชิงคุณภาพ ประกอบกับผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพควรเป็นกระบวนการที่มีระบบ มีส่วนร่วม และเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มิใช่เพียงการตรวจสอบ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง” จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหาร และการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาครู การยกระดับคุณภาพผู้เรียน และการพัฒนาการศึกษาในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
2. เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านน้ำเลียง
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง
4. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า “รูปแบบ” ทางการศึกษาและการบริหารการศึกษาเป็นกรอบเชิงระบบที่เชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างมีความสัมพันธ์ เพื่อขึ้นำการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2556) ที่กล่าวโดยสรุปว่า ความสอดคล้องภายในขององค์ประกอบ รวมถึง van den Akker, J. (2013) ที่ให้ความสำคัญกับการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบและปรับปรุงได้จากข้อมูลย้อนกลับ ทั้งนี้รูปแบบที่ดีมิได้เป็นเพียงเครื่องมือเชิงแนวคิด หากต้องสามารถนำไปใช้ได้จริง มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบท และมีระบบสนับสนุนพร้อมกลไกการประเมินที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ สาระสำคัญดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบของรูปแบบควรมีลักษณะเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่ฐานคิด เป้าหมาย โครงสร้าง กระบวนการ ไปจนถึงการประเมินและเงื่อนไขความสำเร็จอันนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการและแนวคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ องค์ประกอบสำคัญ กระบวนการดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทางการศึกษาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นแนวคิดที่มุ่งกระจายอำนาจ จากส่วนกลางสู่สถานศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีอิสระ ความคล่องตัว

และความรับผิดชอบในการตัดสินใจอย่างเหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยแนวคิดนี้สอดคล้องกับมุมมองของธีระ รุญเจริญ (2551) ที่เห็นว่าโรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการ และสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกัน วิโรจน์ สารรัตน์ (2555) กล่าวโดยสรุปว่า การกระจายอำนาจต้องควบคู่กับภาวะผู้นำและการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลเชิงคุณภาพอย่างแท้จริง อีกทั้ง Cheng,Y.C. (2022) กล่าวโดยสรุปว่า SBM เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยเน้นการบริหารตนเองและการใช้บริบทของสถานศึกษาเป็นฐานในการพัฒนา ดังนั้น แนวคิด SBM จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การบริหารตนเอง ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการเชื่อมโยงอำนาจกับความรับผิดชอบ ซึ่งท้ายที่สุดล้วนมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุด คือ การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า “การนิเทศภายใน” เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมและยกระดับการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบ มิใช่เพียงการติดตามตรวจสอบ แต่เป็นกลไกเชิงวิชาชีพที่ช่วยเสริมพลังและพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตน์ (2555) ที่มองการนิเทศในฐานะกระบวนการพัฒนา และ ธีระ รุญเจริญ (2556) ที่เน้นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกับการบริหารสถานศึกษา รวมถึง Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M (2014) ที่กล่าวโดยสรุปว่า การนิเทศแบบร่วมมือช่วยในการพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การนิเทศภายในยังต้องอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับบุคคลและองค์กร สำคัญจึงสะท้อนให้เห็นว่าขอบข่ายของการนิเทศภายในควรครอบคลุมอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาครู การใช้สื่อและนวัตกรรม ตลอดจนการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า “คุณภาพผู้เรียน” เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนประสิทธิผลของการบริหารและการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม โดยแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) ที่มองว่าผู้เรียนต้องมีทั้งความรู้ ทักษะ การคิด และความสามารถในการดำรงชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกัน ทิศนา ขัมมณี

(2557) กล่าวโดยสรุปว่า คุณภาพผู้เรียนต้องครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยอย่างสมดุล และ Fullan, M., Quinn, J., & McEachen, J. (2018) เสนอกรอบสมรรถนะสำคัญที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น คุณภาพผู้เรียนจึงมีได้จำกัดเพียงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แต่ครอบคลุมถึงทักษะการคิด สมรรถนะในการปฏิบัติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความสามารถด้านสังคม อารมณ์ และอัตลักษณ์การพัฒนา ผู้เรียนจึงต้องดำเนินอย่างเป็นระบบ บูรณาการทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่า อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานและการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดย พริษา ไกยสวน (2564) กล่าวโดยสรุปว่า การนิเทศในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดด้านความต่อเนื่องและการสะท้อนผล ขณะที่ครูมีความต้องการการนิเทศแบบมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องกับ วรุณย์ เปี่ยมเต็ม (2566) ที่พบว่าการนิเทศในห้องเรียนจริงช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้และส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนดีขึ้นอย่างชัดเจน อีกทั้ง สมณก เทียงแท้ศักดิ์ (2562) ยืนยันว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ดำเนินอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบท สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของครูได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยภาพรวม งานวิจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาระบบนิเทศและการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเน้นความต่อเนื่อง การมีส่วนร่วม การใช้ข้อมูล และการปรับให้สอดคล้องกับบริบทจริง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม Maca, M.(2019) พบว่า SBM ช่วยเพิ่มอิสระทางวิชาการและการบริหาร ทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน Gertler, P. J. et al. (2019) พบว่าการกระจายอำนาจสู่โรงเรียนส่งผลให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้ง Ayeni (2022) ยืนยันว่าการนิเทศภายในที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนาศักยภาพครูและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน โดยภาพรวม งานวิจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารและการนิเทศโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกลไกสำคัญ ที่เชื่อมโยงการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการพัฒนาวิชาชีพครู เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและระบบการศึกษาอย่างยั่งยืนในระดับโรงเรียนและระดับประเทศ

โดยสรุป จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า “รูปแบบ” ทางการศึกษาและการบริหารเป็นกรอบเชิงระบบที่เชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างมีความสัมพันธ์เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบที่ดีควรมีความครบถ้วนทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง กระบวนการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างยืดหยุ่น ในขณะเดียวกัน แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) มุ่งเน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การบริหารตนเอง และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ซึ่งล้วนมุ่งสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม ด้านการนิเทศภายในถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการนิเทศเชิงพัฒนา การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางวิชาชีพ และพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกมิติ ทั้งหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการใช้สื่อและนวัตกรรม นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องคุณภาพผู้เรียนสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงด้านสังคม อารมณ์ และอัตลักษณ์ โดยต้องอาศัยการพัฒนาอย่างเป็นระบบและบูรณาการ เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการบริหารและการนิเทศโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลเป็นฐาน สามารถยกระดับคุณภาพครูและผลลัพธ์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวทางสำคัญที่สามารถบูรณาการแนวคิดด้านรูปแบบเชิงระบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการนิเทศเชิงพัฒนาเข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลิง” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างองค์ความรู้เชิงระบบที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริงในระดับโรงเรียนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ 4 ขั้นตอน ตั้งแต่การศึกษาพื้นฐาน การสร้างรูปแบบ การทดลองใช้ และการประเมินผล โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนา การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบ โดยใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย (1) แบบสังเกตเชิงเอกสาร (2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แบบตอบสนองคู่ (Dual Response) (3) แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง เครื่องมือทั้งหมดสร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยศึกษาจากเอกสาร แจกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง ขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC = 1.00) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามวันและเวลาที่กำหนด พร้อมบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ

ให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งรูปแบบที่ได้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ สาระสำคัญ กระบวนการดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง ขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Pre-experimental) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะครูและนักเรียน รวม 157 คน และกลุ่มประเมินผลสำเร็จ จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) แบบประเมินผลการนิเทศภายใน (2) แบบประเมินผล การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (3) แบบประเมินคุณภาพผู้เรียน 5 ด้าน (4) แบบบันทึก ผลลัพธ์ เช่น รางวัลและผลงาน เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC 0.80–1.00) การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการนำรูปแบบไปใช้จริงในสถานศึกษา และเก็บ ข้อมูลจากแบบประเมินและเอกสารหลักฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สำหรับผลสำเร็จ (Output) และใช้ค่าความถี่และร้อยละ สำหรับผลลัพธ์ (Outcome)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินคุณภาพของรูปแบบ หลังการนำไปใช้

ประชากร ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง จำนวน 164 คน กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 118 คน กำหนดโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan และสุ่มแบบแบ่งชั้นตาม ระดับชั้นเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) แบบประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ (2) แบบ ประเมินความพึงพอใจ เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC 0.80–1.00) โดย แบบประเมินความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่น = .79 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีแจก แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บคืนครบทุกฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแปลผลระดับความเป็นประโยชน์และความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการ พัฒนา การศึกษาครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานควบคู่กับการสำรวจสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความ

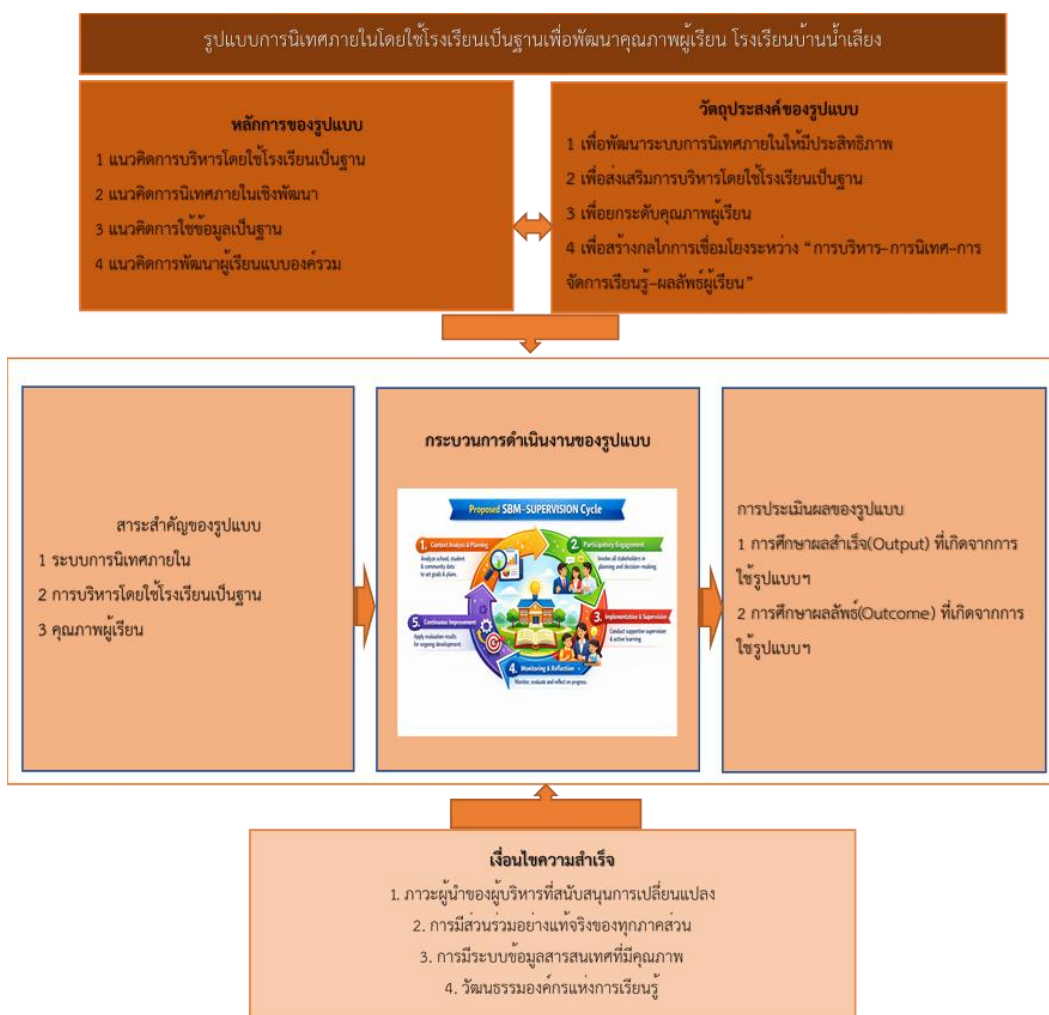
ต้องการจำเป็นในการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบดังกล่าว มีโครงสร้างเชิงระบบที่ชัดเจน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักการและแนวคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ องค์ประกอบหลัก กระบวนการดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสะท้อนถึงการบูรณาการแนวคิดด้านการนิเทศภายใน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม

ในส่วนของสภาพการดำเนินงาน พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.39$, $\sigma = 0.580$) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.48$) และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในระดับสูง (0.97) แสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างเชิงคุณภาพ” ระหว่างการปฏิบัติจริงกับเป้าหมายที่คาดหวังอย่างชัดเจน ทั้งในด้านการนิเทศภายใน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำหรับแนวทางการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ยกระดับการนิเทศภายในให้เป็นระบบที่ชัดเจน เน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน ควบคู่กับการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่แท้จริง และการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2) ผลการสร้างและพัฒนาารูปแบบ ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง พบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงเชิงเหตุผลอย่างชัดเจน โดยตั้งอยู่บนฐานแนวคิดสำคัญ ได้แก่ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การนิเทศเชิงพัฒนา การใช้ข้อมูลเป็นฐาน และการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม รูปแบบประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ระบบการนิเทศภายใน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และคุณภาพผู้เรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผลลัพธ์ปลายทางของระบบ โดยมีกระบวนการดำเนินงานในลักษณะวงจร 5 ขั้นตอน (SBM-SUPERVISION Cycle) ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบท การมีส่วนร่วม การดำเนินการนิเทศ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ การประเมินรูปแบบครอบคลุมทั้งมิติของผลสำเร็จ (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน ขณะเดียวกันยังมีการกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จ เช่น ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม ระบบข้อมูล และวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้รูปแบบมีความ

สมบูรณ์ทั้งในเชิงแนวคิดและการนำไปใช้จริง ผลการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึง ศักยภาพของรูปแบบในการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทสถานศึกษาจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบที่สร้างขึ้นสามารถแสดงเป็นภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง ด้านผลสำเร็จ(Output) ด้านการนิเทศและการบริหาร พบว่า การนิเทศภายในและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\mu = 4.70$, $\sigma = .458$) และ ($\mu = 4.71$, $\sigma = .452$) ตามลำดับ ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกระดับชั้น (ป.1-ม.3) ส่วนใหญ่สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะกลุ่มสาระสุขศึกษาพลศึกษา และศิลปะ ขณะที่ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญ และทักษะการอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียน นักเรียนมีผลการประเมินในระดับดีขึ้นไปสูงกว่าค่าเป้าหมายร้อยละ 80 ในทุกด้าน (อยู่ในช่วงร้อยละ 80.00–97.47) นอกจากนี้ นักเรียนร้อยละ 94.11 มีพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสุขภาวะในระดับดีขึ้นไปผลลัพธ์ (Outcome) พบว่า ความสำเร็จของบุคคลและองค์กร: นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันในระดับเขตพื้นที่การศึกษาร้อยละ 86.04 คณะครูร้อยละ 86.25 มีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับสูง และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติร้อยละ 91.48 ขณะที่สถานศึกษามีความโดดเด่นในการได้รับรางวัลระดับชาติครบถ้วนตามที่เสนอผลงาน (ร้อยละ 100) การเป็นต้นแบบ: โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาจนเป็นต้นแบบแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยมีหน่วยงานและสถานศึกษาเข้ามาศึกษาดูงานด้านการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) รวมทั้งสิ้น 15 หน่วยงาน

4) ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ผลการประเมินตามความคิดเห็นของคณะครู พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.71$, $\sigma = .442$) โดยรูปแบบมีความโดดเด่นอย่างยิ่งในด้านกระบวนการดำเนินงาน (SBM–SUPERVISION Cycle) โดยเฉพาะขั้นตอนการติดตาม ประเมิน และสะท้อนผลที่ชัดเจน ช่วยให้ระบบการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตลอดจนช่วยให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้านความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ผลการประเมินความพึงพอใจของคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = .430) โดยมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านพัฒนาการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีความเป็นระบบและต่อเนื่อง นอกจากนี้ รูปแบบยังส่งเสริมบรรยากาศการทำงาน

แบบกัลยาณมิตร สร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผลการวิจัยที่ได้สะท้อนให้เห็นทั้งโครงสร้างของรูปแบบ กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น เพื่อให้เห็นความหมายเชิงลึกของข้อค้นพบ ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การอธิบายและยืนยันคุณค่าของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและมีนัยสำคัญทางวิชาการ

1) ผลการศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนา

ผลการศึกษาในขั้นนี้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์เชิงระบบทั้งด้านองค์ประกอบของรูปแบบและบริบทของสถานศึกษาอย่างรอบด้าน โดยองค์ประกอบของรูปแบบที่ค้นพบมีลักษณะเป็นระบบครบวงจร ทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนในรูปของ “ช่องว่างเชิงคุณภาพ” ระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พริษา ไกยสวน (2564) ที่พบว่าสภาพการนิเทศภายในอยู่ในระดับต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ และมีความต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กิตติพงษ์ ลาญาติ (2566) ที่รายงานว่าการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังขาดความเป็นระบบและต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม และสอดคล้องกับ สมณก เทียงแท้ศักดิ์ (2562) ที่พบว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบเชิงระบบเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น การศึกษาขั้นนี้จึงเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่นำไปสู่การออกแบบรูปแบบที่ตอบสนองต่อบริบทจริงของโรงเรียนบ้านน้ำเลียงได้อย่างเหมาะสม

2) ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง

ผลการสร้างรูปแบบพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นระบบเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงองค์ประกอบด้านการบริหาร การนิเทศ และผลลัพธ์ผู้เรียนเข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพทั้งในเชิงโครงสร้าง และกระบวนการ โดยมีการกำหนดวงจรการดำเนินงานที่เน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและใช้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) ที่พบว่ารูปแบบการนิเทศที่มีองค์ประกอบชัดเจนและมีเครือข่ายความร่วมมือสามารถยกระดับประสิทธิผลของการนิเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับ รุ่งทิวา ยวงลำไย (2565) ที่พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทชัดเจนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับ นิพันธ์ ยอดดี (2564) ที่รายงานว่าการพัฒนารูปแบบที่เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจสามารถทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงถือเป็นนวัตกรรมเชิงระบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและมีความสอดคล้องกับงานวิจัยร่วมสมัย และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนบ้านน้ำเลียง ซึ่งมีความต้องการให้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง

ผลการทดลองใช้รูปแบบสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของรูปแบบในเชิงปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยสามารถยกระดับทั้งการนิเทศภายใน การบริหาร และคุณภาพผู้เรียนได้ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรุณย์ เปี่ยมเต็ม (2566) ที่พบว่าการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Ayeni (2022) ที่รายงานว่าการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูและผลลัพธ์ของผู้เรียนโดยตรง และสอดคล้องกับ Maca, M. (2019) ที่พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานช่วยส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม ดังนั้น ผลการทดลองใช้จึงยืนยันว่ารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านน้ำเลียง ได้อย่างเป็นรูปธรรม มีผลงานยืนยันเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน

4) ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง

ผลการประเมินรูปแบบแสดงให้เห็นว่ารูปแบบมีความเป็นประโยชน์และได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง โดยเฉพาะในด้านการทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีความเป็นระบบ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พริษา ไกยสวน (2564) ที่พบว่ารูปแบบการนิเทศที่มีการสะท้อนผลและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะได้รับความพึงพอใจในระดับสูง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ทิพวรรณ ถาวรโชติ (2564) ที่รายงานว่ารูปแบบการนิเทศที่มีเครือข่ายความร่วมมือสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับ Bandur (2012) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยเพิ่มความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความยั่งยืนของการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผลการประเมินจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่ยืนยันว่ารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง และก่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อโรงเรียนบ้านน้ำเลียงซึ่งมีความต้องการให้มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง สามารถสังเคราะห์เป็น “องค์ความรู้ใหม่” ที่มีคุณค่าเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติได้ ดังนี้

1) องค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างรูปแบบเชิงระบบของการนิเทศภายในที่บูรณาการหลายมิติผลการวิจัยได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ชี้ให้เห็นว่า การนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพควรออกแบบในลักษณะ “ระบบบูรณาการ” ที่เชื่อมโยงระหว่างหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ เข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยเฉพาะการผสมผสานแนวคิดการนิเทศภายใน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบองค์รวม ทำให้เกิดกรอบแนวคิดใหม่ที่สามารถใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบนิเทศในบริบทสถานศึกษาไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) องค์ความรู้เกี่ยวกับ “ช่องว่างเชิงคุณภาพ” (Quality Gap) ในการพัฒนาสถานศึกษา งานวิจัยนี้ได้สะท้อนองค์ความรู้ใหม่ในเชิงการวิเคราะห์สถานการณ์ โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันที่อยู่ในระดับต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ในระดับสูง ก่อให้เกิด “ช่องว่างเชิงคุณภาพ” ที่เป็นตัวชี้วัดความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาทั้งในด้านการนิเทศภายใน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และคุณภาพผู้เรียน ซึ่งองค์ความรู้นี้สามารถนำไปใช้เป็นฐานในการวางแผนพัฒนาเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้มีความตรงประเด็นและตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับวงจรการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (SBM–SUPERVISION Cycle) การวิจัยได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในรูปของกระบวนการดำเนินงานเชิงวงจร 5 ขั้นตอน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบท การมีส่วนร่วม การดำเนินการนิเทศ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องซึ่งวงจรดังกล่าวสะท้อนแนวคิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) และการบริหารเชิงระบบที่เชื่อมโยงการนิเทศกับการบริหารสถานศึกษาอย่างแนบแน่น ถือเป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทโรงเรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและศักยภาพของรูปแบบการนิเทศภายใน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม จึงนับได้ว่ารูปแบบดังกล่าวมีคุณค่าเชิงประยุกต์ทั้งในระดับสถานศึกษาและเชิงนโยบายทางการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้การนำผลการวิจัยไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถต่อยอดองค์ความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในระดับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาควรนำรูปแบบการนิเทศภายใน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปประยุกต์ใช้โดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบ และดำเนินการตามวงจร SBM–SUPERVISION Cycle อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน โดยควรเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้การวางแผนและการดำเนินงานสอดคล้องกับสภาพจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน การดำเนินงานตามรูปแบบ ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีบทบาทในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผล เพื่อเสริมสร้างความ เป็นเจ้าของร่วมและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษา 1.3 การสร้างวัฒนธรรมองค์กร แห่งการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การนำรูปแบบไปใช้ควรมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรม องค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยปลูกฝังทัศนคติที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานตาม รูปแบบเกิดความยั่งยืนและสามารถปรับตัวได้ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาผลของรูปแบบในบริบทที่หลากหลาย ควรมีการนำ รูปแบบไปทดลองใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ หรือโรงเรียนในเขตเมืองและชนบทเพื่อศึกษาความเหมาะสม ความยืดหยุ่น และประสิทธิผลของรูปแบบในบริบทที่หลากหลาย อันจะช่วยขยายขอบเขตการนำไปใช้ให้ กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบ ควรมีการ วิจัยเชิงสาเหตุเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการใช้รูปแบบ เช่น ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม วัฒนธรรมองค์กร และระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึก เกี่ยวกับกลไกที่ขับเคลื่อนความสำเร็จของรูปแบบ

2.3 การศึกษาผลกระทบระยะยาวของ รูปแบบต่อคุณภาพผู้เรียนและองค์กร ควรมีการติดตามและศึกษาผลกระทบของการใช้รูปแบบ ในระยะยาว ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาการของผู้เรียน และการพัฒนาองค์กร เพื่อประเมินความยั่งยืนของรูปแบบ และยืนยันคุณค่าของการนำไปใช้ในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน โรงเรียนบ้านน้ำเลียง ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่าง ดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการ พัฒนางานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้าน น้ำเลียง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล อำนวยความสะดวก และมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนด้วยความเต็มใจ และขอขอบพระคุณผู้ปกครองนักเรียนทุกท่านที่ได้

ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์และสะท้อนสภาพความเป็นจริงได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณหน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่ได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านข้อมูล ทรัพยากร และกำลังใจ ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัว และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และเป็นกำลังใจสำคัญ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ อุทยานิน. (2566). แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กิตติพงษ์ ลาญาติ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2551). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- _____. (2556). *ความเป็นมืออาชีพในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นิพนธ์ ยอดดี. (2564). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1-23*. (19 สิงหาคม 2542).
- พริษา ไกยสวน. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการศึกษา: แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งทิวา ยวงลำไย. (2565). การพัฒนาแบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90*. (6 เมษายน 2560)
- โรงเรียนบ้านน้ำเลียง. (2566). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2566*. น่าน: เอกสารอัดสำเนา โรงเรียนบ้านน้ำเลียง.
- วรุณย์ เปี่ยมเต็ม. (2566). การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัล. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- _____. (2556). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการศึกษา: กรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปีที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริดา พิริยะชัยวรกุล. (2561). รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมณก เทียงแท้ศักดิ์. (2562). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- Alkaabi, A. M., & Almaamari, S. A. (2020). Supervisory feedback in the principal evaluation process. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(3), 503–509.
- Ayeni, A. J. (2022). Improving school effectiveness through instructional supervision in Nigerian secondary schools. *International Journal of Educational Management*, 36(4), 567–582.

- Bandur, A. (2012). School-based management developments and partnership: Evidence from Indonesia. *International Journal of Educational Development*, 32(2), 316–328.
- Cheng, Y. C. (2022). *School effectiveness and school-based management*. (2nd ed.). London: Routledge.
- Fullan, M., Quinn, J., & McEachen, J. (2018). *Deep learning: Engage the world, change the world*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Gertler, P. J. et al. (2019). *Impact evaluation in practice*. (2nd ed.). Washington, DC: World Bank.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2010). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach*. (8th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Maca, M. (2019). School-based management in the Philippines: Fostering innovations in the public education system. *Asia Pacific Education Review*, 20(2), 259–268.
- U-Sayee, C. R. (2021). Supervisory practices and challenges faced by senior high school principals in Greater Monrovia, Liberia. *Heliyon*, 7(8), e07795.
- van den Akker, J. (2013). *Educational design research*. Enschede, Netherlands: Netherlands Institute for Curriculum Development (SLO).